

بررسی تاثیر گذاری جهانی شدن اقتصاد بر فقر با توجه به دو شاخص تورم و بیکاری (مطالعه موردی ایران ۱۳۶۳-۸۳)

علی اکبر ناجی میدانی

استادیار اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد

مهیندخت کاظمی^۱

استادیار اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد

ماندانا غفوری ساداتیه

کارشناس ارشد اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده

این تحقیق، با استفاده از روش های اقتصادسنجی به بررسی وجود ارتباط معنی دار بین فقر و جهانی شدن اقتصاد و نحوه تاثیر گذاری جهانی شدن اقتصاد بر فقر در ایران طی دوره زمانی (۱۳۸۳-۱۳۶۳) می پردازد. در این راستا به تخمین سه مدل پرداخته شده است. یکی در قالب مدل اصلی برای بررسی وجود ارتباط معنی دار بین فقر و جهانی شدن - وجود رابطه علیتی بین این دو متغیر- شدت و جهت تاثیر گذاری جهانی شدن اقتصاد بر فقر و دو مدل دیگر در قالب مدل تشریح مکانیسم برای بیان نحوه این تاثیر گذاری. نتایج حاصل از برآورد مدل های رگرسیونی به روش، همجمعی انگل-گرنجر طی دوره مورد بررسی در ایران و نیز از مومن علیت گرنجر نشان می دهد:

جهانی شدن اقتصاد رابطه معنی دار و مثبتی (هم جهت) بر فقر در ایران دارد و جهانی شدن اقتصاد یکی از علل فقر است و فقر نیز علت عدم موفقیت در جهانی شدن اقتصاد است. یک ارتباط مثبت (هم جهت) بین جهانی شدن اقتصاد و تورم وجود دارد، بنابراین جهانی شدن اقتصاد از طریق افزایش تورم موجب افزایش فقر می شود. یک ارتباط منفی (معکوس) بین جهانی شدن اقتصاد و بیکاری وجود دارد، بنابراین جهانی شدن اقتصاد از این طریق تاثیری در افزایش فقر ندارد.

md-kazemi@um.ac.ir

* - (نویسنده مسؤل):

تاریخ پذیرش: ۹۰/۳/۵

تاریخ دریافت: ۸۹/۱۰/۲۷

واژه‌های کلیدی: جهانی شدن اقتصاد، فقر، تورم، بیکاری، علیت گرنجری، ایران

طبقه‌بندی JEL: F۰۲, E۲۴, E۳۱, O۱۵

Review the effectiveness, Economic globalization on poverty according to two indicators of poverty, inflation and unemployment (Iran Case Study ۱۹۸۴-۲۰۰۴)

Ali Akbar Naji Meidani

Assistant Professor in Economics of Ferdowsi University

Mahindokht Kazemi

Assistant Professor in Economics of Ferdowsi University

Mandana Ghafuri

M.A. in Economics Ferdowsi University

Abstract

This research uses econometrics techniques to study significant correlation between poverty and globalization of economy and investigate mechanisms influence of globalization on poverty in the economy during the period ۱۹۸۴-۲۰۰۴.

In this context, the estimated three models discussed. In the form of a model for a significant correlation between poverty and globalization of the economy - causal relationship between these two variables - the intensity and direction of influence of globalization on poverty and other models. The mechanism described in the framework model for how to express this influence. Results of regression estimates and Granger Causality shows:

Significant positive and relationship between economic globalization and poverty ALS, global economy is one cause of poverty and Unsuccessful because of poor economic globalization is being. A positive relationship between the globalization of the economy and inflation, therefore the global economy through inflation increases poverty. A negative correlation between the globalization of the economy and unemployment. therefore .

keywords: economic Globalization, Poverty, Inflation, Unemployment, Granger causality, Iran

JEL : F۰۲, E۲۴, E۳۱, O۱۵

۱. مقدمه

یکی از پدیده‌های بسیار قابل توجه دهه‌های اخیر در اقتصاد جهانی، و ادغام اقتصاد ملی در اقتصاد جهانی است که آثار ملی و بین‌المللی متعددی بر متغیرهای کلان اقتصادی، از جمله سرمایه گذاری، رشد، اشتغال، تورم و فقر دارد. این جریان اقتصادی، جریانی فراگیر و در حال احاطه به کل اقتصاد جهان است. بنابراین، در این راه، باید دانست که چگونه با این جریان در حال انجام، همراه شد که از آثار مثبت و منافع آن بهره بیشتری کمتر در معرض آسیب‌ها و مضار اقتصادی ناشی از آن قرار گرفت.

دانستن ارتباط بین جهانی شدن اقتصاد و فقر در ایران می‌تواند به دو علت ضروری باشد:

الف: با توجه به اهدافی که برای توسعه اقتصادی ایران در سند چشم‌انداز توسعه و نیز برنامه چهارم توسعه مطرح گردیده نظیر:

بنابراین پاسخ به این سوال مهم ضروری است که آیا رسیدن به (افزایش سهم ایران در تجارت جهانی و کاهش فقر) امکان پذیر است

ب: در خصوص ارتباط بین جهانی شدن اقتصاد و فقر دو دیدگاه مخالف و موافق وجود دارد که هر کدام با تکیه بر نظریات اقتصادی و یا شواهد تجربی از دیدگاه خود دفاع می‌کنند. مطالعات صندوق بین‌المللی پول در سال ۱۹۹۸ نشان داده است که افزایش تضاد بین فقیر و ثروتمند و افزایش حجم ادغام در اقتصاد جهانی، همزمان با هم اتفاق افتاده است و فقر نسبی (نه فقر مطلق) نیز در سطح جهان افزایش یافته است.

بر اساس گزارشات برنامه توسعه سازمان ملل UNDP طی سال‌های ۸۰-۱۹۶۵ درآمد سرانه ۲۰۰ میلیون نفر کاهش یافته است در حالی که طی سال‌های ۱۹۸۷ تا ۱۹۹۳ درآمد یک میلیارد نفر کاهش یافته است. همچنین مطالعات این سازمان برای هفتاد کشور در سال ۱۹۹۰ بیانگر این مطلب است که متوسط درآمد سرانه کمتر از عدد آن در دهه ۱۹۸۰ است **Report Milionnum (First Development Goals ۲۰۰۳)**

اما تعدادی از کشورها با بهره‌گیری مناسب از امکانات فراهم شده، موفق شدند به نرخ رشد بالاتری دست یابند و در حال حاضر در زمره کشورهای تازه صنعتی شده قرار گرفته اند که به‌عنوان بهترین نمونه، بیره‌های آسیای جنوب شرقی (کره جنوبی، تایلند، هنگ‌کنگ و سنگاپور) را می‌توان نام برد.

بنابراین رابطه فقر و جهانی شدن الزاماً رابطه‌ای مستقیم نخواهد بود به این علت که تعدادی از کشورها از ادغام جهانی سود برده اند و شاهد کاهش فقر در کشورشان بوده اند.

۲. پیشینه تحقیق

نتایج تحقیقات در برخی کشورها که به بررسی آثار جهانی شدن اقتصاد بر فقر پرداخته اند در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول (۱): تاثیرات جهانی شدن اقتصاد بر فقر در جوامع آماری گوناگون

جامعه آماری	دوره زمانی	نتیجه
هند	۱۹۸۰ - ۱۹۹۰	افزایش فقر (Biswas ۲۰۰۶)
مکزیک	۱۹۸۰ - ۲۰۰۰	افزایش فقر (Hanson ۲۰۰۵)
میشیگان	۲۰۰۰	کاهش فقر Morley & Robinson ۲۰۰۴
ارژانتین	۱۹۸۰ - ۲۰۰۰	کاهش فقر (Nizalo ۲۰۰۶)
چین	۱۹۹۷ - ۲۰۰۲	کاهش فقر (Sindzingre ۲۰۰۲)
پاکستان	۱۹۷۰ - ۱۹۹۰	کاهش فقر (Tilat ۲۰۰۲)
صد کشور جهان	۱۹۹۴	کاهش فقر مطلق و افزایش فقر نسبی (Willam ۱۹۹۶)
اتحادیه اروپا	۱۹۷۰ - ۱۹۹۰	٪۳۰ از افزایش فقر ناشی از جهانی شدن است (Lahcen ۲۰۰۴)

ماخذ: محاسبات پژوهش

این تحقیق با استفاده از نرم افزار اقتصادسنجی Eviews به برآورد الگوها و تحلیل نتایج و آزمون فرضیه‌ها می‌پردازد. ابتدا پایانی سری‌های زمانی موجود مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس به تخمین ضرایب بلند مدت پرداخته می‌شود. پس از آن آزمون علیت مربوط به فقر و جهانی شدن انجام می‌شود.

کلیه داده‌های آماری برای محاسبه شاخص‌ها از اطلاعات آماری بانک مرکزی، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، مرکز آمار ایران جمع آوری شده است.

۳. مفاهیم فقر و جهانی شدن اقتصاد

در ابتدا بهتر است تعریفی روشن و دقیق از مفاهیم فقر و جهانی شدن اقتصاد ارائه شود:

- جهانی شدن اقتصاد: اولین برداشت معمول از جهانی شدن اقتصاد، معنایی مترادف با « بین المللی شدن » است که رشد مبادلات و تعاملات بین المللی را مد نظر قرار می دهد. در دومین کاربرد، جهانی شدن اقتصاد معادل « آزاد سازی » لحاظ شده است. کاربرد این واژه از دیدگاه موسسه هریتیج عبارت بود از عدم وجود الزام یا اجبار دولت بر روی تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات تا اندازه ای که افراد بتوانند آزادی خود را حفظ نمایند. صندوق بین المللی پول (IMF)، جهانی شدن را رشد وابستگی متقابل اقتصادی کشورها در سراسر جهان از طریق افزایش حجم و تنوع مبادلات کالا و خدمات و جریان سرمایه در ماوراء مرزها و همچنین از طریق پخش گسترده تر و سریعتر تکنولوژی می داند (Beh kish ۲۰۰۰)

با توجه به تعاریف مختلف ارائه شده از پدیده جهانی شدن می توان تعریف ذیل را به عنوان تعریفی نسبتاً دقیق و رسا از جهانی شدن اقتصاد در نظر گرفت:

" جهانی شدن اقتصاد " فرآیند ادغام اقتصادهای ملی در یک اقتصاد فراگیر جهانی است که در آن عوامل تولید (نیروی کار و سرمایه)، تکنولوژی و اطلاعات، آزادانه از مرزهای جغرافیایی عبور می کنند و محصولات تولیدی (اعم از کالا و خدمات) نیز آزادانه به بازارهای کشورهای مختلف وارد می شوند. از مشخصه های اصلی این فرآیند اتکا بیشتر به نظام بازار، خصوصی سازی و آزاد سازی در ابعاد مختلف اعم از تجاری، مالی و سرمایه گذاری خارجی است (Naji ۲۰۰۲)

- فقر: در تعریف فقر، سن^۱ معتقد است که فقر به نوعی محرومیت اشاره دارد، لیکن مفهوم محرومیت نیز یک مفهوم اجتماعی و نسبی است که بر اساس هنجارهایی تعیین می شود که ممکن است در زمانها و مکانهای مختلف کاملاً با هم متفاوت باشد. به این ترتیب فقر در یک کشور در حال پیشرفت ممکن است، محرومیت از امکاناتی باشد که برای ادامه حیات ضرورت دارند (مانند، غذا، دارو، مسکن) در حالی که فقر در یک کشور پیشرفته به محرومیت نسبی از شرایط و امکانات زندگی متوسط جمعیت و یا گروه های اجتماعی و دارای درآمدهای بالا، دلالت نماید.

۴. مبانی نظری

در باب جهانی شدن اقتصاد نگرش‌ها و نظرات مختلفی وجود دارد که بعضی به دفاع از این پدیده و برخی به مقابله با این پدیده می‌پردازند و مرکز مخالفت و یا موافقت با این پدیده، مسئله فقر است. مدافعان معتقدند که جهانی شدن اقتصاد از طریق مکانیسم‌هایی نظیر رشد و در پی آن اشتغال و کاهش تورم و استفاده از صرفه‌های حاصل از مقیاس تولید و کاهش قیمت سبک‌کالای مصرف‌کننده و تولیدکننده و کاهش حجم دولت و در پی آن کاهش مالیات‌ها و سبب کاهش فقر می‌شود. مخالفان نیز معتقدند که جهانی شدن اقتصاد از طریق کوچک شدن حجم حمایت دولت از اقشار کم درآمد و نیز افزایش واردات و در پی آن افزایش بیکاری و موجب افزایش فقر خواهد شد. حال در این بخش به بررسی مبانی نظری آثار جهانی شدن اقتصاد بر فقر پرداخته می‌شود.

مبانی نظری مطرح شده در باب جهانی شدن اقتصاد و فقر، تاثیرات جهانی شدن بر فقر را به شکل غیر مستقیم مورد بررسی قرار می‌دهد. با این توضیح که هرگاه جهانی شدن بر علل و عوامل موثر بر فقر تاثیر گذارد می‌تواند فقر را تحت تاثیر خود قرار دهد. با توجه به تحقیقات انجام یافته عواملی نظیر: ساختار تولید، نرخ واقعی ارز، توزیع ناعادلانه ثروت، تورم، بیکاری، ضعف مدیریت و تخصص نیروی انسانی، رشد اقتصادی، رشد شهرنشینی، وضعیت خانوار به لحاظ میزان سرمایه فیزیکی و انسانی، در آمد سرانه، عوامل سیاسی، سطح سواد و حجم دولت از عوامل مهم تاثیر گذار بر فقر هستند (Hassan zadeh, ۲۰۰۰).

حال به بررسی نظریاتی می‌پردازیم که معتقدند جهانی شدن اقتصاد با تاثیر بر عوامل فوق، فقر را متاثر می‌کند:

فریدمن معتقد است جهانی شدن با افزایش رشد عرضه تولیدات می‌تواند موجب کاهش تورم و به دنبال آن کاهش فقر شود. (Iran's economic assessment with, ۲۰۰۲)

انیشا مادان معتقد است کاهش حجم دولت و به دنبال آن کاهش مالیات‌ها موجب کاهش تورم و سپس کاهش فقر می‌شود. وی عقیده دارد که جهانی شدن اقتصاد نیز می‌تواند با افزایش تولید و تخصصی شدن تولیدات و ایجاد صرفه جویی‌های حاصل از گسترش مقیاس و به دنبال آن کاهش سطح تورم موجب کاهش فقر شود (Iran's economic assessment with, ۲۰۰۲).

جان استوارت میل معتقد است با تخصیصی شدن تولید و افزایش اشتغال در راستای جهانی شدن اقتصاد می توان فقر را کاهش داد و نیز در گام بعد با افزایش فروش و کسب در آمد بالاتر می توان سطح پس انداز و به دنبال آن سطح سرمایه گذاری را ارتقاء داد و به اشتغال بیشتر و کاهش فقر دست یافت (Motevasseli^{۲۰۰۰}).

کیسینگ معتقد است افزایش حجم صادرات و افزایش تولید و افزایش اشتغال موجب کاهش فقر می شود (البته با این فرض که عرضه کشش پذیری کافی در مقابل این افزایش تقاضا را داشته باشد) و افزایش حجم واردات ارزان موجب کاهش تورم و کاهش فقر می شود. (Motevasseli^{۲۰۰۰})
 هلامینت معتقد است استفاده کامل از ظرفیت منابع تولید (نیروی کار، زمین، سرمایه و ماشین آلات داخلی و وارداتی) موجب افزایش تولید و افزایش اشتغال و کاهش تورم و به دنبال آن کاهش فقر می شود (Motevasseli^{۲۰۰۰}).

هکشر - اوهلین معتقد است افزایش در میزان تولیداتی که منابع تولید آنها در کشور به وفور یافت می شود، ایجاد مزیت نسبی در آن تولیدات می نماید و تقاضا برای آن و عوامل تولید آنها را افزایش می دهد در نتیجه قیمت عوامل تولید مذکور افزایش می یابد.
 بنابراین:

در کشورهای در حال توسعه تقاضا برای تولیداتی که متکی بر نیروی کار غیر ماهر است افزایش می یابد و به دنبال آن دستمزد این گروه که از قشر فقیرند افزایش می یابد و میزان یا شدت فقر را کاهش می دهد (Mohammadi^{۲۰۰۴}).

۵. تجزیه و تحلیل و برآورد مدل

۵-۱. معرفی و برآورد مدل اصلی (جهانی شدن اقتصاد و فقر)

در این تحقیق از میان شاخص های گوناگون معرفی شده برای فقر، شاخص درصد افراد فقیر (H) انتخاب شده است که از شاخص های معمول در بررسی پدیده فقر در کشورها می باشد. بنابراین متغیر وابسته مدل فقر (F) است که نشان دهنده درصد خانوارهای زیر خط فقر مطلق (فقر غذا) است.

متغیر جهانی شدن اقتصاد (JA) با استفاده از شاخص نسبت تجارت از تولید ناخالص داخلی

یعنی $(X+M/GDP)$ اندازه گیری شده است که این شاخص نیز از متداول ترین شاخص های اندازه گیری جهانی شدن اقتصاد در ادبیات تجربی کشورهاست.

متغیر تورم (T_2) عبارت از درصد نرخ رشد شاخص قیمت ها است.

متغیر بیکاری (U_1) عبارت از درصد افراد بیکار جامعه به کل جمعیت فعال کشور است.

متغیر نرخ رشد (RA) عبارت از میزان رشد تولید ناخالص داخلی واقعی سرانه به قیمت عوامل تولید است.

به منظور بررسی پایایی متغیرهای مذکور در مدل از آزمون ADF (دیکی - فولر تعمیم یافته) استفاده می شود.

جدول (۲): نتایج آزمون دیکی فولر برای متغیرهای مدل اصلی

نتیجه	مقادیر بحرانی		آماره ADF	تعداد وقفه بهینه	روند	عرض از مبدا	نام متغیر
	سطح	آماره					
پایا	٪۵	۳/۶	۳/۷	۲	+	+	JA
ناپایا	٪۱۰	۳/۲	۳/۱	۳	+	+	F
ناپایا	٪۱۰	۲/۶	۱/۲	۲	-	+	U_1
پایا	٪۱۰	۲/۶	۲/۸	۱	-	+	T_2
پایا	٪۱۰	۳/۲	۳/۳۷	۲	+	+	RA

ماخذ: محاسبات پژوهش

جدول (۳): نتایج آزمون دیکی فولر برای تفاضل مرتبه اول متغیرهای مدل اصلی

نتیجه	مقادیر بحرانی		آماره ADF	تعداد وقفه بهینه	روند	عرض از مبدا	نام متغیر
	سطح	آماره					
پایا	٪۱	۳/۸	۴/۰۴	۰	-	+	F
پایا	٪۱	۳/۸	۵/۷	۰	-	+	U_1

ماخذ: محاسبات پژوهش

همان گونه از که از نتایج جداول (۲) و (۳) استنباط می شود، متغیرها $I(0)$ و یا $I(1)$ هستند، به

عبارت بهتر بعضی از متغیرها در سطح پایا هستند و بعضی با تفاضل گیری پایا شده اند.

انجام روش انگل - گرنجر در مرحله اول، مستلزم تخمین یک رابطه بلند مدت به روش OLS

است و در مرحله دوم با انجام آزمون پایایی روی پسماندهای حاصل از مدل، ادامه می‌یابد. بهترین مدل از میان انبوه مدل‌های تخمین زده شده با متغیرهای مستقل JA, u_1, T_2, RA, A و متغیر وابسته F انتخاب و به روش OLS تخمین زده شد و سپس پایایی پسماندهای آن مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این آزمون در جدول (۴) قابل مشاهده است.

جدول (۴): نتایج آزمون دیکی فولر برای پسماندهای مدل

نتیجه	مقادیر بحرانی		آماره ADF	تعداد وقفه بهینه	روند	عرض از مبدا	نام متغیر
	سطح	آماره					
پایا	%۵	۳/۰۲	۳/۰۷	۰	-	+	ResiD F

ماخذ: محاسبات پژوهش

این پسماندها، پایا (یعنی $I(0)$) هستند و متغیرها هم انباشته‌اند و به این ترتیب نتایج حاصل از تخمین مدل به روش OLS به شرح زیر قابل اطمینان است:

$$F = -5/6 + 44/9(JA) + 0/05(T_2) + 0/6(U_1) - 16/3(RA)$$

$$(-1/2) \quad (4/5) \quad (1/9) \quad (3) \quad (-2/5)$$

$$R^2 = 0/86 \quad \bar{R}^2 = 0/81 \quad D.W = 2/2 \quad F = 18/9$$

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، تمام متغیرها با توجه به آماره t معنی دار بوده و با تئوری‌هایی اقتصادی، سازگار است. ضرایب R^2 و \bar{R}^2 از مقادیر نسبتاً بالایی برخوردار است که نشان دهنده توضیح دهنده‌گی بالای مدل است

نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که جهانی شدن (JA) رابطه مثبت و معنی داری با فقر (F) دارد، یعنی با فرض ثابت بودن سایر متغیرها جهانی شدن اقتصاد می‌تواند افزایش فقر را به دنبال داشته باشد. تورم (T_2) و بیکاری (U_1) رابطه مثبت و معنی دار با فقر دارند، یعنی با افزایش تورم و بیکاری شاهد افزایش فقر در اقتصاد هستیم. متغیر نرخ رشد اقتصادی نیز رابطه منفی و معنی دار با فقر دارد، چرا که افزایش رشد اقتصادی با ایجاد شرایط بهتر برای اشتغال و افزایش تولید و عرضه و کاهش تورم منجر به کاهش فقر خواهد شد.

برای مشخص نمودن جهت علیت میان دو متغیر جهانی شدن اقتصاد و فقر می‌توان از آزمون علیت گرنجری استفاده نمود.

نتایج آزمون علیت گرنجر در جدول ذیل نشان داده شده است

جدول (۵): آزمون علیت گرنجر

فرض صفر	تعداد مشاهدات	آماره F	سطح احتمال
جهانی شدن علت فقر نیست	۲۰	۲۳/۵	۰/۰۰۷
فقر علت جهانی شدن نیست	۲۰	۱۲/۵	۰/۰۰۶

ماخذ: محاسبات پژوهش

نتایج این جدول حاکی از آن است که تغییرات جهانی شدن اقتصاد، علت تغییرات فقر هست و تغییرات فقر علت تغییرات جهانی شدن هست . همچنین نتایج آزمون نیز که در جدول فوق نیز نشان داده شده است حاکی از آن است که تغییرات فقر، علت تغییرات جهانی شدن اقتصاد، هست. نتیجه حاصل از این آزمون، را می توان دلیلی بر اثبات این ادعا دانست که علت عدم موفقیت جهانی شدن اقتصاد در کاهش فقر کشور ایران وجود فقر بالا در این کشور است و نیز جهانی شدن اقتصاد یکی از علل فقر در ایران است. حال که به وجود این علیت دو طرفه پی بردیم در پی آن هستیم تا با برآزش الگوهای دقیق اقتصادسنجی مکانیزم این تاثیرات را بررسی کنیم .

۱-۲-۳) معرفی و برآورد مدل تشریح مکانیزم (جهانی شدن اقتصاد و تورم)

متغیر وابسته عبارت از تورم (T_2) است. و متغیرهای مستقل عبارتند از:

متغیر جهانی شدن اقتصاد (JA)، متغیر نرخ رشد (RA)، متغیر نرخ رشد حجم نقدینگی و متغیر حجم دولت (A) که بیانگر درصد مخارج دولت از تولید ناخالص داخلی است. به منظور بررسی پایایی متغیرهای مذکور از آزمون ADF (دیکی - فولر تعمیم یافته) استفاده شده است که نتایج آن به شرح زیر است:

طبق نتایج جداول (۶) و (۷) چون بعضی از متغیرها در سطح پایا هستند برخی دیگر با تفاضل گیری مرتبه اول پایا شده اند در نتیجه باید از روش همجمعی انگل - گرنجر استفاده نمود.

جدول (۶): نتایج آزمون دیکی فولر برای پایایی متغیرها

نتیجه	مقادیر بحرانی		آماره ADF	تعداد وقفه بهینه	روند	عرض از مبدا	نام متغیر
	سطح	آماره					
ناپایا	٪۱۰	۳/۲	۳/۰۸	۱	+	+	A
پایا	٪۵	۳/۶	۳/۷	۲	+	+	JA
پایا	٪۱۰	۲/۶	۲/۸	۱	-	+	T _r
پایا	٪۱۰	۳/۲	۳/۳۷	۲	+	+	RA
ناپایا	٪۱۰	۳/۲	۲/۲	۲	+	+	RP

ماخذ: محاسبات پژوهش

جدول (۷): نتایج آزمون دیکی فولر برای پایایی تفاضل مرتبه اول متغیرها

نتیجه	مقادیر بحرانی		آماره ADF	تعداد وقفه بهینه	روند	عرض از مبدا	نام متغیر
	سطح	آماره					
پایا	٪۵	۳/۰۴	۳/۷	۱	-	+	A
پایا	٪۱	۲/۶	۶/۴	۰	-	+	RP

ماخذ: محاسبات پژوهش

جدول (۸): نتایج آزمون دیکی فولر برای پسماندهای مدل

نتیجه	مقادیر بحرانی		آماره ADF	تعداد وقفه بهینه	روند	عرض از مبدا	نام متغیر
	سطح	آماره					
پایا	٪۱	۳/۸	۴/۰۱	۰	-	+	Resid T _r

ماخذ: محاسبات پژوهش

طبق نتایج جدول فوق پسماندهای مدل پایا هستند، بنابراین نتایج تخمین مدل تورم به روش

OLS به شرح زیر معتبر است:

$$T\dot{Y} = 43 + 107/4(JA) - 146/9(RA) + 0/45(RP) - 3/006(A)$$

$$(1/7) \quad (2/6) \quad (-2/5) \quad (1/8) \quad (-2/05)$$

$$R^2 = 0/45 \quad \bar{R}^2 = 0/38 \quad D.W = 1/8$$

نتایج به دست آمده از برآورد الگو، نشان می دهد که جهانی شدن اقتصاد (JA) رابطه مثبت و

معنی دار با تورم دارد. به عبارت بهتر جهانی شدن اقتصاد در ایران، افزایش تورم را در پی دارد.

نرخ رشد اقتصادی (RA) رابطه منفی و معنی دار با تورم دارد زیرا با افزایش رشد و عرضه

تولیدات تورم کاهش می‌یابد. نرخ رشد نقدینگی (RP) رابطه مثبت و معنی دار با تورم دارد زیرا با افزایش نامتناسب حجم نقدینگی در مقایسه با تولید، تقاضا افزایش می‌یابد و چون عرضه پاسخگوی تقاضا نیست تورم بروز میکند.

حجم دولت (A) با تورم رابطه معنی دار و منفی دارد. با این توضیح که هرچه حجم دولت (نسبت مخارج دولت به تولید) کاهش یابد، تورم افزایش می‌یابد، علت این امر آنست که دولت با حمایت‌های خود از مصرف کنندگان و تولید کنندگان و پرداخت یارانه به این دو گروه باعث کاهش قیمت سبد مصرفی این دو گروه می‌شود و هرگاه دولت دست حمایت خود را کوتاه کند افزایش قیمت‌ها و تورم بروز خواهد کرد.

۳-۵) معرفی مدل تشریح مکانیزم (جهانی شدن اقتصاد و بیکاری)

متغیر وابسته بیکاری (U_1) و متغیرهای مستقل عبارتند از متغیر جهانی شدن اقتصاد (JA)، متغیر صادرات نفتی (EO)، متغیر حجم دولت (A) است.

به منظور بررسی پایایی متغیرهای مذکور در مدل از آزمون ADF (دیکی - فولر تعمیم یافته) استفاده می‌شود که نتایج آن به شرح جداول زیر است:

جدول (۹): نتایج آزمون دیکی فولر برای پایایی متغیرها

نتیجه	مقادیر بحرانی		آماره ADF	تعداد وقفه بهینه	روند	عرض از مبدا	نام متغیر
	سطح	آماره					
ناپایا	٪۱۰	۳/۲	۳/۰۸	۱	+	+	A
پایا	٪۵	۳/۶	۳/۷	۲	+	+	JA
ناپایا	٪۱۰	۲/۶	۱/۲	۲	-	+	U_1
پایا	٪۱۰	۳/۳	۳/۶	۳	+	+	EO

ماخذ: محاسبات پژوهش

جدول (۱۰): نتایج آزمون دیکی فولر برای تفاضل مرتبه اول متغیرها

نتیجه	مقادیر بحرانی		آماره ADF	تعداد وقفه بهینه	روند	عرض از مبدا	نام متغیر
	سطح	آماره					
پایا	٪۵	۳/۰۴	۳/۷	۱	-	+	A
پایا	٪۱	۳/۸	۵/۷	۰	-	+	U_1

ماخذ: محاسبات پژوهش

طبق نتایج جداول (۹) و (۱۰) چون بعضی از متغیرها در سطح پایا هستند و برخی دیگر با تفاضل گیری مرتبه اول پایا شده اند در نتیجه از روش، همجمعی انگل - گرنجر استفاده می شود.

جدول (۱۱): نتایج آزمون دیکی فولر برای پسماندهای مدل

نتیجه	مقادیر بحرانی		آماره ADF	تعداد وقفه بهینه	روند	عرض از مبدا	نام متغیر
	سطح	آماره					
پایا	٪۱۰	۲/۶	۲/۰۸	۰	-	+	RESIDU

ماخذ: محاسبات پژوهش

طبق نتایج جدول فوق پسماندهای مدل پایا هستند، بنابراین نتایج تخمین مدل بیکاری به روش OLS به شرح زیر معتبر است:

$$U_1 = 57/5 - 48/2(JA) - 0/002(EO) - 1/4(A)$$

$$(6/6) \quad (-6/1) \quad (-4) \quad (-4/2)$$

$$R^2 = 0/67 \quad \bar{R}^2 = 0/57 \quad D.W = 1/5$$

نتایج به دست آمده از این مدل نشان می دهد که:

جهانی شدن اقتصاد (JA) رابطه منفی و معنی دار با بیکاری دارد. به عبارت بهتر جهانی شدن اقتصاد منجر به کاهش بیکاری می شود. صادرات نفتی (EO) رابطه منفی و معنی دار با بیکاری دارد زیرا با افزایش صادرات نفتی و ارتقاء درآمدهای نفتی و افزایش سرمایه گذاری در کشور موجبات اشتغال فراهم می شود. و بیکاری کاهش می یابد، هر چند با توجه به نتایج حاصل از مدل این تاثیر بسیار ناچیز است. حجم دولت (A) با بیکاری رابطه ای منفی و معنی دار دارد، به عبارت بهتر با افزایش حجم دولت بیکاری کاهش می یابد، زیرا دولت با افزایش حجم خود در اقتصاد نیازمند نیروی انسانی بیشتری برای اداره و انجام وظایف و امور خود است، که این امر منجر به افزایش اشتغال می شود.

۶. نتیجه گیری

در تحلیل نتایج حاصل از تخمین مدل ها می توان گفت که بهبود در شاخص جهانی شدن

می تواند ناشی از افزایش صادرات، یا افزایش واردات و یا افزایش توأم هر دو متغیر $(\frac{x+M}{CDP})$ باشد.

اما افزایش این شاخص اگر بیشتر تحت تأثیر افزایش صادرات (x) باشد و منجر به افزایش تورم و در نتیجه افزایش فقر شود، می تواند مربوط به ساختار اقتصادی و عدم کشش پذیری عرضه یا کشش پذیری پایین عرضه باشد.

اما اگر افزایش این شاخص بیشتر تحت تأثیر افزایش واردات بوده و منجر به افزایش تورم و به دنبال آن افزایش فقر شده است می تواند مربوط به پایین بودن ارزش پول کشور در مقابل ارزش پول کشورهای طرف تجاری باشد. البته نکته مهم و قابل تعمق در اینجا است که با اقدام به واردات با قیمت بالا، به این علت که نهاده های دیگر تولید و زیرساخت های تولید آماده نیستند، حداکثر استفاده از این واردات به عمل نیامده و افزایش واردات مقدمه ی رشد بیشتر و به دنبال آن کاهش فقر نمی شود و فقط ایجاد کننده تورم است. بنابراین حفظ قدرت خرید افراد جامعه و حفظ ارزش پول داخلی در مقابل پولهای خارجی در کاهش تورم ناشی از واردات، سهم قابل توجهی دارد و نیز انتخاب راهبرد صادرات و کاهش واردات غیر ضروری باعث جلوگیری از بروز تورم وارداتی و افزایش فقر در نتیجه افزایش تورم خواهد بود.

بر اساس نتایج مدل تشریح مکانیزم بیکاری نیز می توان گفت که اگر بهبود در شاخص جهانی شدن بیشتر تحت تأثیر افزایش صادرات بوده و این افزایش منجر به کاهش بیکاری شده است باید دانست که تولیدات ایران، کاربر بوده و باید بر این تولیدات بیشتر تکیه کرد. اما اگر بهبود در این شاخص بیشتر تحت تأثیر افزایش واردات بوده و این امر موجب کاهش بیکاری شده است و از آنجا که درصد عمده واردات در کشور به واردات واسطه ای تعلق دارد، نیروی کار را می توان به عنوان یک مکمل خوب در امر تولید، در کنار سرمایه در نظر گرفت و با افزایش این نوع واردات، زمینه اشتغال بیشتر و بزرگتر نمودن ضریب اهمیت بیکاری، کمک گرفت.

بنابراین از برآزش این سه مدل نتیجه گرفته می شود که جهانی شدن اقتصاد از کانال تورم، فقر را افزایش و از کانال بیکاری، فقر را کاهش می دهد. آزمون علیت در مدل اصلی (فقر و جهانی شدن) حاکی از وجود علیت دو سویه است. بنابراین هر اقدامی در جهت کاهش فقر، منجر به موفقیت بیشتر جهانی شدن در کاهش دادن فقر می شود و با کاهش میزان فقر و اتخاذ سیاست های

دقیق فقرزدایی، شاید در بلندمدت شاهد ارتباط منفی و معنی داری بین فقر و جهانی شدن باشیم.

References:

- ۱- Beh Kish, Mohammad Mehdi, (۲۰۰۰), "**Iran's economy in the context of globalization**" - Publication of Ney, p۲۵. (*in Persian*).
- ۲- Biswas Rogili (۲۰۰۶), "**Trade Openness Pverty and Iequality in India**" , National Center for Scientific Reaserch, cnrsEconomix-University Paris-<http://Economix.u-Paris10.fr/pdf/colloques/۲۰۰۶-India>.
- ۳- Dadgar, Yadollah and Najj, Ali Akbar, (۲۰۰۳) "**Effects of trade globalization on economic growth in Iran**", No. ۴۲, pp۱۰۹-۱۲۵. (*in Persian*).
- ۴- Gujarati, Damudar (۱۹۹۲) "**Principles of econometrics**" Translated by Hamid Abrishami, second Volume , Tehran University Press, p۹۰۹, ۹۲۸, ۷۸۹ . (*in Persian*).
- ۵- Hassan Zadeh, Ali, (۲۰۰۰), "**Effective factors on poverty**", Journal of Economic Researches - No ۴, ۵ , p۱۷۰. (*in Persian*).
- ۶- Hanson Gordon (۲۰۰۵), "**Globalization and Poverty in Mexico**", National Bureau of Economic Research, Working Paper No ۱۱۰۲۷, Jan ۲۰۰۵.
- ۷- "**Iran's economic assessment with Haritij's freedom index approach (۲۰۰۲)**", economic policy research institute. Pp ۶-۹.
- ۸- Juan Carlos (۲۰۰۶), "**Poverty Analysis**" Cornell University ۲۰۰۶/UMI
- ۹- Lahcen Achy and Khalid Sekkat (۲۰۰۴), "**Openness Income Distribution and Poverty**" , General Report, Chapter ۷, July ۲۰۰۴
- ۱۰- www.ilo.org/public/english/bureau/integration/departme/internat/understanding/download/morocco/chap۰۷
- ۱۱- Mac Naly, David (۲۰۰۴), "**Different views of the Economy globalization**" , Journal of Social Security, No. ۲۱, Translated by AR Saghafi.
- ۱۲- "**First Report Milionnium Development Goals Islamic Republic of Iran (challenges and achievements)**" (۲۰۰۲), United Nation Office Management and Planning organization Iran.
- ۱۳- Mohammadi, Teimor, (۲۰۰۰) "**International Trade Theory**", Tehran, pp۱۳۴-۱۳۵. (*in Persian*).

- ۱۴- Moradi, Ali (۲۰۰۴), "**Use of Eviews in econometrics**", Mashhad University Jihad ۲۰۰۴. Motevasseli, Mahmoud(۲۰۰۰), "**commercial policies and economic development**" - First Edition , Institute of Business Studies & Researches ,pp۲۱-۲۲,p۲۱۹. *(in Persian)*.
- ۱۵- Morley Samuel,Robinson Sherman(۲۰۰۴), "**Is Trade Liberalization Good for America,s Poor?**"(chapter۴: Argentina,trade openness,poverity and inequality) ۲۰۰۴
- ۱۶- WWW.undp.org/rblac/finaldrafts/eng.
- ۱۷- Naji Mediani, Ali Akbar (۲۰۰۲), "**Indicators of economic globalization and the situation of Iran**", Journal of Business Researches, No ۲۹,p ۱۰۷. *(in Persian)*.
- ۱۸- Nofresty, Mohammad (۱۹۹۸), "**Unit Root and Cointegration in econometrics**", Tehran - Rasa Cultural Services Institute,pp ۸-۹. *(in Persian)*.
- ۱۹- Nizalo mAnderson (۲۰۰۶), "**Indigeneus Land Right,, Enterperneurshipand Economic Development in Canada**",Opting in to the Global, Journal of World Business feb ۲۰۰۶(Published Journal Article Available from Sciencedirect).
- ۲۰- Osmani, (۲۰۰۵), "**The Impact of Globalization and Poverty in Banglades**",International Laboure Office(ILO)/Working Paper No.۶۵,November ۲۰۰۵.
- ۲۱- Salvatoreh and others (۱۹۹۵) , "**GATT and the new theories of international trade** ", Translated by Ahmad Akhavy, Institute of Business Studies and Researches.
- ۲۲- Sindzingre Alis (۲۰۰۲), "**Globalization Reduces Inequality in China**" ,National Bureau of Economic Reaserch/March ۲۰۰۲.
- ۲۳- Tabibian, Mohammad (۱۹۹۵) , "**Evaluation of welfare**", Institute of Research in Planning and Development, Tehran,p۱۰۸. *(in Persian)*.
- ۲۴- Tilat, Anvar(۲۰۰۲) , Translated by Ezzatollah bahari & Mahnam salem," **Effects of economic globalization on poverty growth and occupation in Pakistan** ", Journal of Economic Researches and Policies, No. ۳۳ ,p۵۴. *(in Persian)*.
- ۲۵- Willam. Son Jeffry G (۱۹۹۶), "**GloBalization and Inequality past and**

present", National Bureau Economic Research/working Paper ۵۴۹۱, March ۱۹۹۶

۲۶- Ziadi, Keramatollah (۱۹۹۵), "The collection of essays about the examination of poverty and poverty alleviation" p ۸۵. *(in Persian)*.

Received: ۱۸ Dec ۲۰۱۰

Accepted: ۲۶ May ۲۰۱۱